प्रोपाभ्यां समर्थाभ्याम्। (४२/२७१५)

प्र उप इत्येताभ्यां[1] परस्मात् क्रमतेरात्मनेपदं भवति, तौ चेत् प्रोपौ समर्थौ तुल्यार्थौ भवतः। क्व चानयोस्तुल्यार्थता? आदिकर्मणि। प्रक्रमते भोक्तुम्। उपक्रमते भोक्तुम्। समर्थाभ्याम् इति किम्? पूर्वेद्युः प्रक्रामति। गच्छति इत्यर्थः। [2]अपरेद्युरुपक्रामति। आगच्छति इत्यर्थः। अथ 'उपपराभ्याम्' (१.३.३९/२७१२) इत्यनेनात्मनेपदमत्र[3] कस्मान् न भवति? वृत्त्यादिग्रहणं [4]तत्रानुवर्तते। ततोऽन्यत्रेदं प्रत्युदाहरणम्॥

अनुपसर्गाद्वा। (४३/२७१६)

क्रमः इति वर्तते। अप्राप्तविभाषेयम्। [5]उपसर्गवियुक्तात् क्रमतेरात्मनेपदं वा भवति। क्रमते। क्रामति। अनुपसर्गात् इति किम्? सङ्क्रामति॥

अपह्नवे ज्ञः। (४४/२७१७)

शेषात् कर्तरि परस्मैपदे (१.३.७८/२१५९) प्राप्ते [6]जानातेरपह्नवे वर्तमानाद् आत्मनेपदं भवति। अपह्नवोऽ[7]पह्नुतिरपलापः। सोपसर्गश्चायमपह्नवे वर्तते, न केवलः। शतमपजानीते। सहस्रमपजानीते। अपलपति इत्यर्थः। अपह्नवे इति किम्? न त्वं [8]किञ्चिदपि जानासि[9]॥

अकर्मकाच्च। (४५/२७१८)

अकर्त्रभिप्रायार्थमिदम्। कर्त्रभिप्राये हि '[10]अनुपसर्गाज्ज्ञः' (१.३.७६/२७४३) इति[11] वक्ष्यति। जानातेरकर्मकादकर्मकक्रियावचनादात्मनेपदं भवति। सर्पिषो जानीते। मधुनो जानीते। कथं चायमकर्मकः? नात्र सर्पिरादि ज्ञेयत्वेन विवक्षितम्। किं तर्हि? ज्ञानपूर्विकायां प्रवृत्तौ करणत्वेन। तथा च 'ज्ञोऽविदर्थस्य करणे' (२.३.५१/६१२) इति षष्ठी विधीयते--सर्पिषो जानीते, [12]मधुनो जानीते। सर्पिषा [13]उपायेन प्रवर्तते इत्यर्थः। अकर्मकात् इति किम्? स्वरेण पुत्रं जानाति॥

संप्रतिभ्यामनाध्याने। (४६/२७१९)

ज्ञः [14]इति वर्तते। सकर्मकार्थमिदम्। सम् प्रति इत्येवंपूर्वाज् जानातेरनाध्याने वर्तमानादात्मनेपदं भवति। आध्यानमुत्कण्ठा[15]स्मरणम्। शतं संजानीते। सहस्रं संजानीते। शतं प्रतिजानीते। सहस्रं प्रतिजानीते। अनाध्याने इति किम्? [16]मातुः सञ्जानाति। पितुः सञ्जानाति[17]। उत्कण्ठते इत्यर्थः (२.३.५२/६१३)॥

भासनोपसम्भाषाज्ञानयत्नविमत्युपमन्त्रणेषु वदः। (४७/२७२०)

शेषात् कर्तरि परस्मैपदे (१.३.७८/२१५९) प्राप्ते भासनादिषु [18]विशेषणेषु सत्सु वदतेरात्मनेपदं भवति। भासनं दीप्तिः--वदते चार्वी लोकायते। भासमानो दीप्यमानस्तत्र पदार्थान् [19]व्यक्तीकरोति इत्यर्थः।

1. उपसर्गाभ्यां इत्यधिकम् क.ह. 2. अपरे....इत्यर्थः नास्ति फ. 3. अत्र नास्ति क. 4. हि इत्यधिकम् ह. 5. उपसर्गविमुक्तात् क्रमेः ड. 6. इदं विधीयते इत्यधिकम् अ. 7. निह्नुतिः अ.ह. 8. किमपि अ. 9. मूढः इत्यधिकम् क.फ.ह. 10. इत्युपसर्गात् ब, नास्ति फ, त्वनुपसर्गात् ड. 11. तङ् इत्यधिकम् ड. 12. उदाहरणमिदं नास्ति फ. 13. उपायभूते फ. 14. ज्ञाने इत्यधिकम् फ. 15. स्मरणम् नास्ति फ. 16. स्मृतौ मा भूत् इत्यधिकम् अ. 17. 'अधीगर्थदयेशां कर्मणि' इति षष्ठी इत्यधिकम् फ. 18. अर्थेषु फ, न्या. 19. वक्रीकरोति ड, वक्ति इत्यर्थः अ.